

ES ŽALIOJO KURSO ĮGYVENDINIMAS VIETOS LYGMENS VEIKSM AIS

Europos vietos ir regionų vadovų deklaracija

Mes, Europos vietos ir regionų vadovai, dar kartą patvirtiname įsipareigojimą siekti Europos žaliojo kurso tikslų savo teritorijose ir sudaryti kuo geresnes sąlygas mūsų piliečių, įmonių ir vietos bendruomenių dalyvavimui.

I dalis. Preambulė

Mes pripažįstame, kad padėtis pasaulyje yra labai pavojinga ir kad šiuo metu Europai yra iškilę neatidėlioti iššūkiai, o pastangas sureguliuoti trejopą planetą ištikusią krizę¹ apunkina nestabili geopolitinė situacija. Tokiomis aplinkybėmis Europos žaliasis kursas yra pokyčius skatinanti tvarios Europos ateities vizija, kurią reikia apsaugoti ir toliau plėtoti.

Po 2024 m. rinkimų ES pradės naują etapą pereidama prie žaliojo kurso įgyvendinimo, todėl reikėtų daug daugiau dėmesio skirti politikos, kuri sudarytų sąlygas įgyvendinti priemones, kurių netektų gailėtis, ir paspartintų klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo sprendimų įgyvendinimą vietos lygmeniu.-- Tai suteiks apčiuopiamos pridėtinės vertės mūsų įmonėms ir bendruomenėms, kartu paspartins perėjimą prie poveikio klimatui neutralumo.

Vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant Europos žaliąjį kursą. Esame arti piliečių ir įmonių, todėl turime geriausias galimybes į šį projektą įtraukti vietos suinteresuotuosius subjektus ir bendruomenes sukurdami būtinas sąlygas ir paramos priemones vietos iniciatyvų sėkmei, ir užtikrinti, kad Europos žaliasis kursas virstų prasmingais, produktyviais ir konkrečiais veiksmais, kurie būtų naudingi visiems žmonėms.

Kad įgyvendintume savo įsipareigojimą, mums reikia tinkamų sąlygų. Nors daug dėmesio skiriame strategijū, kuriomis siekiama padėti piliečiams, suinteresuotiesiems subjektams ir įmonėms įsitraukti, rengimui, mūsų gebėjimas telkti ir įgyvendinti turėtų būti labiau įtvirtintas Europos žaliajame kurse, o kuriant Europos teisėkūros ir paramos sistemą reikėtų atsižvelgti į mūsų poreikius, galimybes ir mums kylančias kliūtis.

¹ [What is the Triple Planetary Crisis?](#) (liet. Kas yra trejopa planetos krizė?) | UNFCCC.

Mes, Europos vietos ir regionų vadovai:

- pakartojame, kad esame pasiryžę būti pagrindiniais Europos Sąjungos ir valstybių narių sąjungininkais **įgyvendinant plataus užmojo ir pokyčius skatinančius veiksmus**, kuriais siekiama Europos žaliaji kursą įgyvendinti vietos lygmeniu;
- pakartojame, kad norime **stiprinti gebėjimus ir įgūdžius**, kurių reikia žaliajo kurso projektams įgyvendinti, skatindami inovacijas, bendradarbiavimą ir piliečių dalyvavimą įvairiose mūsų viešosios politikos srityse ir apimant keletą jų;
- pabrėžiame, kad, siekdamos aktyviai įtraukti piliečius, suinteresuotuosius subjektus ir įmones, vietos ir regionų valdžios institucijos imasi daug **konkreiems poreikiams pritaikytų apčiuopiamų veiksmų ir tikslų**; tačiau pabrėžiame, kad reikia numatyti **geresnę daugiapakopio valdymo integraciją ir tiesioginę prieigą prie finansavimo**;
- palankiai vertiname tai, kad **atsiranda vis daugiau ES paramos priemonių**, skirtų vietos ir regionų valdžios institucijoms įvairiose Europos žaliajo kurso politikos srityse²; vis dėlto **perspėjame**, kad šis gausėjimas nebūtinai reiškia, kad atitinkamai padidės tų priemonių išmatuojamas poveikis³.

II dalis. Rekomendacijos

Atsižvelgdami į tai, mes, Europos vietos ir regionų vadovai:

1. raginame abi teisėkūros institucijas ir valstybes nares sukurti naujus veiksmingus **daugiapakopio valdymo** procesus, kuriais būtų užtikrinamas visapusiškas pripažinimas, matomumas ir parama, kad vietos ir regionų subjektai galėtų sparčiau ir platesniu mastu imtis veiksmų, taip pat pripažinti, kad mūsų sąlygos ir išteklių poveikio klimatui neutralumui ir atsparumui pasiekti yra skirtingi;
2. raginame abi teisėkūros institucijas ir valstybes nares patobulinti suderintą energetikos sąjungos valdymo stebėsenos sistemą, kad būtų galima **integruoti vietos ir regionų valdžios institucijų pastangas ir indėlių** pasitelkiant stebėsenos sistemas, kurios derėtų su nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais ir kuriomis būtų atsižvelgiama į nacionalinius ypatumus;
3. raginame Europos Komisijos ir valstybes nares sukurti tinkamas **paramos vietos ir regionų valdžios institucijoms ir jų suinteresuotiesiems subjektams platformas** įgūdžiams ir gebėjimams stiprinti, palengvinant žaliajo kurso įgyvendinimą ir jo stebėseną;

² Įskaitant tokias iniciatyvas kaip Merų paktas dėl klimato ir energetikos, Žaliajo miesto susitarimas, Žiedinių miestų ir regionų iniciatyva, Pažangiųjų miestų iššūkis ir kt.

³ [ES klimato ir energetikos iniciatyvų poveikis klimato pertvarkai](#), RK, Europos Sąjunga, 2023 m.

4. raginame Europos Komisiją suteikti mums **lankstesnių ir įtraukesnių paramos priemonių**⁴, kurios labiau padėtų mums iš esmės reaguoti į unikalius mūsų iššūkius, pasinaudojant mūsų vietos ir regionų aplinkybių teikiamomis galimybėmis, ir kartu padidinti paramos priemonių ir finansavimo srautų (pvz., sanglaudos fondų, Ekonomikos gaivinimo fondo, Teisingos pertvarkos fondo, Socialinio klimato fondo ir kt.) prieinamumą ir įtraukumą platesnei vietos ir regionų valdžios institucijų grupei;
5. raginame stiprinti **ES paramos priemonių**⁵ ir **valstybių narių iniciatyvų, planavimo procesų ir priemonių sinergiją**, kad būtų pagerintas tarpusavio palaikymas ir įtraukumas, taip pat teikti techninę ir finansinę paramą, kurios reikia vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad jos galėtų įgyvendinti Europos žaliajį kursą vietos lygmeniu;
6. prašome sutelkti dėmesį į **esamo ES finansavimo ir paramos priemonių sinergiją**⁶, kad būtų galima pasiekti didesnę poveikį ir panaikinti neproduktyvią politinę izoliaciją, dubliavimąsi ir nereikalingą administracinę našta;
7. raginame abi teisėkūros institucijas **skirti papildomą ES finansinę paramą**, kuri būtų **tiesiogiai nukreipta** į žaliojo kurso įgyvendinimą vietos ir regionų lygmenimis, siekiant užtikrinti, kad politinius įsipareigojimus būtų galima vykdyti sukuriant patikimus įgyvendinimo mechanizmus;
8. raginame labiau **suderinti ir integruoti ES regioninės ir sanglaudos politikos fondus** ir žaliojo kurso tikslus bei vietos ir regionų valdžios institucijoms skirtas paramos priemones⁷;
9. rekomenduojame pereiti prie labiau **su veiklos rezultatais susieto finansavimo**, taikant mechanizmus, pagal kuriuos vietos valdžios institucijoms būtų atlyginama už pasiektus aplinkos, socialinius ir klimatui palankius ekonominius tikslus, kartu atsižvelgiant į kiekvienos ES valstybės narės nacionalinius ypatumus;
10. siūlome stiprinti bendradarbiavimą Europos Komisijos ir Regionų komiteto **darbo grupėje „Žaliojo kursas vietos lygmeniu“**, kuri veiktų kaip pagrindinis bendradarbiavimo su vietos ir regionų valdžios institucijomis centras, koordinuotų ES paramos priemonėmis vykdomus veiksmus ir teiktų gaires, kaip suderinti ES žaliojo kurso politiką su vietos ir regionų pajėgumais ir poreikiais.

⁴ Įskaitant tokias iniciatyvas kaip Merų paktas dėl klimato ir energetikos, Žaliojo miesto susitarimas, Žiedinių miestų ir regionų iniciatyva, Pažangiųjų miestų iššūkio iniciatyva ir kt.

⁵ Ten pat.

⁶ Ten pat.

⁷ Ten pat.

III dalis. Išvada

Siekiant užtikrinti sėkmingą Europos žaliojo kurso įgyvendinimą, būtina suteikti galių vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios yra pagrindinė pokyčių varomoji jėga.

Stiprindama savo pajėgumus, teikdama tikslinę finansinę paramą, panaikindama politikos spragas ir plėtodama struktūruotus dialogus, ES gali išnaudoti vietos ir regioninių iniciatyvų, kuriomis skatinama tvari pertvarka, potencialą, ir kartu prisitaikyti prie vietos ir regionų realijų. Laikantis tokios strategijos sustiprės piliečių ir įmonių pasitikėjimas savo vietos ir regionų valdžios institucijomis, bus užtikrintas nuolatinis veiksmų koordinavimas ir derinimas, o siekis įgyvendinti Europos žaliajį kursą taps tikrove.